

## Bestyrelsen

THA 6. september 2022

### Dagsorden 3. bestyrelsesmøde 2.9.2022 kl. 10.30-12.20

Sted: Københavns Universitet, Karen Blixens Vej, 2300 København S, lokale 21.2.53 (bygning 21, 2. sal, lokale 53)

Dagsorden:

1. Godkendelse af dagsorden
2. Endelig godkendelse af referat fra sidste møde
3. Status på Dansk Sprognævns virke
4. Regnskabsopfølgning (2. kvartal) og revideret budget for 2022
5. Meddelelser
6. Eventuelt

Deltagere: Henrik Jørgensen (formand), Lisa Villadsen (næstformand), Bettina Buch, Holger Juul, Sussi Olsen, Tonny Skovgård Jensen, Jørgen Schack, Thomas Hestbæk Andersen, Poul Erik Risager (økonomi).

Afbud: Margrethe Heidemann Andersen.

#### 1. Godkendelse af dagsorden

Beslutning: Godkendt.

#### 2. Endelig godkendelse af referat fra sidste møde

Bilag 1: Referat af 2. bestyrelsesmøde 2022.

Beslutning: Godkendt.

#### 3. Status på Dansk Sprognævns virke

Sagsfremstilling:

Medarbejdere:

- DFF har bevilget Winnie Collin (WIC) 2,6 mio. kr. til et ph.d.-forløb (med Dansk Sprognævn som bevillingsadministrator og arbejdssted, med Tina Thode Hougaard (Aarhus Universitet) som

## Bestyrelsen

THA 6. september 2022

- hovedvejleder, med Eva Skafte Jensen som bivejleder og med Aarhus Universitet som gradsudstedende institution). Ph.d.-projektet drejer sig om klarsprog og har titlen: ”Kommunal interaktion med udsatte unge”. WIC starter som ph.d.-stipendiat per 1.1.2023.
- Som følge af WIC’s stillingsskifte er Johanne Niclasen Jensen ansat som ny sprogkonsulent/videnskabelig assistent med virkning fra uge 43.
  - Sprognævnet har også bistået i en ansøgning til DFF om finansiering af et ph.d.-projekt om sproglige kompetencer i gymnasieskolen. Dette projekt har ikke opnået bevilling, men genindsendes i revideret form i den kommende ansøgningsrunde.
  - Sprognævnet har indstillet Michael Nguyen (MN) til Julius Bomholt-prisen (Kulturministeriet) for MN’s forskning i postpositioner (se evt. vedlagte indstilling).
  - 3 studentermedhjælpsstillinger er opslået med ansøgningsfrist 5.9. De forventes besat per 1.10.

### Fagligt:

- Læserbrevet *Forskningspolitik og sprogpolitik* (bilag 2) blev – i forlængelse af beslutningen på det seneste repræsentantskabsmøde – sendt til medierne i juni. Der er kommet et svar fra Forskningsrådet (bilag 3). Forskningsrådets svar betegnes som ’skarpt’, og bestyrelsen tager dette til efterretning og vurderer ikke at der er grundlag for at gå videre med sagen.
- Sprognævnet har fået en juridisk vurdering af hvad der fra og med RO5 konstituerer en ’udgave’ af *Retskrivningsordbogen*, og i henhold til denne kan vi betragte enhver årlig opdatering af som en ny udgave hvori Sprognævnet har mulighed for ’på egen hånd (at) foretage ændringer og ajourføringer af ikkeprincipiel karakter’. (Se bilag 4). Kulturministeriet har tiltrådt denne vurdering (bilag 5).
- Den arbejdsplan i COR-projektet som Sprognævnet er ansvarlig for, resulterer i et *COR-register*, en *COR-linker* samt manualer for brugen, og disse produkter vil være tilgængelige for alle (sprogteknologer) fra oktober. *COR-registeret* og *COR-linkeren* frigives under standardlicensen CC0 1.0 (se nedenfor), og det betyder at alle kan bruge *COR-registeret* og *COR-linkeren* frit til sprogteknologiske formål. *COR-registeret* rummer *Retskrivningsordbogens* alfabetiske del, og som sådan bliver denne del af ordbogens data tilgængelige for alle sprogteknologiske formål. *Retskrivningsordbogen* som værk (inkl. retskrivningsreglerne) fastholder Sprognævnet dog rettighederne til, idet licensen angår *COR-registeret* og *COR-linkeren*.
- Netværket for Sprognævn i Norden (NSN) har fået forlænget sin mandatperiode i (foreløbigt) to år (til og med 2024), hvorfor netværkets aktiviteter er sikret finansielt. Dog er tilskuddet fra Nordisk Ministerråd lavere end hidtil, nemlig 200 t.kr. (isf. 250 t.kr.).
- Aktuelt om kønsneutrale pronomener:
  - o DF/Morten Messerschmidt har som led i sin aktuelle politik udtalt at han ikke ønsker at Sprognævnet skal acceptere ”de her nye pronomener (stedord som ’hen’, red.), der kommer ind af krænkelseshensyn”. Som det fremgår af Sprognævnets mandat i loven om Dansk Sprognævn, har nævnet intet mandat til at acceptere nye ord, ej heller til at afvise dem. Det vil også gælde i dette tilfælde.

## Bestyrelsen

THA 6. september 2022

- Vi spørges ofte om hvordan man kan håndtere brugen af kønsneutrale pronominer. Vores specialestipendiat, Ehm Hjort-Nebel Miltersen, har færdiggjort sit speciale om netop kønsneutrale pronominer, og resultaterne herfra vil vi trække på i svartjenesten.
- Vi har udarbejdet et internt papir til brug i svartjenesten. Se nedenfor. Papiret er et internt arbejdsrapport og ikke en officiel, endelig anbefaling, idet Sprognævnet mangler data ift. forskellige aspekter af sagen. Sprognævnet har altså – trods det interne papir for svartjenesten – endnu ikke nogen officiel anbefaling, men vil følge situationen. Belæg på brugen af kønsneutrale pronominer modtages meget gerne og sendes til Margrethe Heidemann Andersen ([heidemann@dsn.dk](mailto:heidemann@dsn.dk)).
- Sprogense 2022: <https://www.sprogense.dk/>.
- Samarbejdet med Styrelsen for Uddannelse og Kvalitet (STUK) tiltager i omfang, og Sprognævnet har bl.a. bistået ifm. med en ny vejledning til bedømmelse af det sproglige niveau i de skriftlige eksamener i dansk i gymnasieskolen, ligesom vi underviser på en række kurser i regi af fagkonsulenterne.
- Det digitale kommakursus som vi udvikler i samarbejde med Syddansk Universitet, forventes lanceret omkring årsskiftet.
- Med bevillingen til WIC's ph.d.-stipendium har Sprognævnet i 2020-2022 hentet ekstern finansiering til faglige projekter på i alt ca. 5,5 mio. kr.

### Administrativt:

- Bygningsstyrelsen centraliserer alle statsinstitutioners facility management. Vi er aktuelt med i 'bølge 3'. Erfaringerne fra de tidligere bølger er ikke opløftende.
- Rigsarkivet har udstedt bevaringsbestemmelse for iLex og arkivet på G-drevet, og data herfra skal afleveres senest medio 2023. Det er sandsynligt at Rigsarkivet vil kræve at Sprognævnet investerer i og implementer et egentligt esdh-system isf. at bruge arkivet på G-drevet til journalisering og versionsstyring af bevaringspligtige dokumenter

Bilag 2: Læserbrevet *Forskningspolitik og sprogpolitik*

Bilag 3: Svar fra Danmarks Frie Forskningsfond på åbent brev fra Dansk Sprognævn

Bilag 4: Juridisk vurdering (RO5).

Bilag 5: Kulturministeriets accept af den juridiske vurdering (RO5)

Beslutning: Efter uddybning og diskussion (særligt af kønsneutrale pronominer og licensforholdene for *COR-registere*) tog bestyrelsen orienteringen til efterretning.

## 4. Regnskabsopfølgning (2. kvartal) og revideret budget for 2022

### Sagsfremstilling:

Hvad angår regnskabet, ligger det samlede resultatet for 1. halvår 2022 lidt over det budgetterede. De primære forskydninger er noteret i bilag 4.

## Bestyrelsen

THA 6. september 2022

Årets personaleomsætning gør det nødvendigt at justere budgettet i forlængelse af den udgiftsopfølgning som er foretaget efter 2. kvartal. I det reviderede budget er der taget højde for at personaleomkostningerne for året bliver lavere end oprindeligt budgetteret, ligesom de herved frigivne midler er prioriteret til arbejdet med RO5 (jf. referatet af årets 2. bestyrelsesmøde). Samlet set ligger Sprognævnet fortsat inden for rammen.

Bilag 6: Regnskab for 2022, 2. kvartal

Bilag 7: Revideret budget for 2022 (version III).

Beslutning: På grundlag af Poul Eriks gennemgang blev regnskabsopfølgningen taget til efterretning, og det reviderede budget blev godkendt. I øvrigt blev det bemærket at regeringens netop lancerede udspil til FL2023 ikke rummer ændringer i Sprognævnets økonomiske ramme.

## 5. Meddelelser

Sprognævnet oplever lidt mindre efterspørgsel efter foredrag end normalt, men til gengæld er medieindsatsen omfattende. Bestyrelsen bemærkede med tilfredshed at Sprognævnets formidlingsindsats samlet set er 'massiv'.

## 6. Eventuelt

Ingen bemærkninger.

---

## Bestyrelsen

THA 6. september 2022



The image shows a poster for CC0 1.0 Universal (CC0 1.0) Public domain-dedikering. It features a blue header with the CC0 logo and the title. Below the header, there is a grey section with the text 'Ingen ophavsret' and a circular icon containing the number 0. To the right of this text is a circular seal that says 'Free Cultural Works APPROVED FOR'. Below this, there is a section titled 'Anden information' with a list of three bullet points. The first bullet point discusses patent and trademark rights. The second bullet point discusses the lack of warranty for the work. The third bullet point discusses the requirement to cite the author or confirming party.

CC0 1.0 Universal (CC0 1.0)  
Public domain-dedikering

Dette er en menneskelæsbar opsummering af den juridiske tekst ([læs hele teksten](#)). [Ansvarsfraskrivelse](#)

### Ingen ophavsret

 Personen, der har tilknyttet et værk med dette deed har **dedikeret** værket til public domain ved at give afkald på alle hans eller hendes rettigheder til værket verden over. under lov om ophavsret, herunder alle relaterede og beslægtede rettigheder i det omfang, loven tillader.

Du må kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, selv til kommercielle formål, alt sammen uden at spørge om tilladelse. Se **Andre oplysninger** nedenfor.



### Anden information

- På ingen måde er patentet eller varemærkerettighederne for nogen person påvirket af CC0, ej heller rettigheder som andre personer må have til værket eller til hvordan værket bruges, såsom rettigheder vedrørende [offentliggørelse eller privatliv](#).
- Med mindre andet er eksplicit angivet, giver personen der tilknyttede et værk til dette dokument ingen garantier om værket, og frasiger sig i størst mulig grad ansvaret for al brug af værket, i det fulde omfang det er tilladt af gældende lov.
- Når du bruger eller citerer værket, skal du ikke indikere [godkendelse](#) fra forfatteren eller den bekræftende part.

Internt arbejdspapir om de kønsneutrale pronominer til brug i svartjenesten.

*Dette er ikke en officiel eller endelig anbefaling, men udtryk for hvordan vi aktuelt kan svare.*

### Spørgsmål:

- Hvad er DSN's holdning til kønsneutrale pronominer?
- Hvilket pronomen anbefaler DSN at man bruger ('de' eller 'hen')?
- Hvordan anbefaler DSN at man bøjer adjektiver og possessive pronominer ifm. kønsneutralt 'de'?
- Hvordan anbefaler DSN at man bøjer 'hen'?

## Bestyrelsen

THA 6. september 2022

### Svar:

På erfamødet 31.08.2022 aftalte vi at vi bl.a. kan sige/anbefale følgende om de kønsneutrale pronomener:

DSN's holdning: Vi rådgiver når vi bliver spurgt og anbefaler selvfølgelig at man altid tager hensyn til de mennesker man taler med og – her særligt relevant – om.

DSN's anbefaling mht. valg af pronomener ('de' vs. 'hen'): Vi anbefaler 'de' (der ifølge Ehm Hjorth Miltersens speciale er det mest benyttede kønsneutrale pronomener i DK blandt nonbinære og transkønnede; der er formentlig tale om en oversættelse af engelske 'they') eller 'hen' (der også bruges og kan anbefales ud fra et nordisk hensyn og ud fra den betragtning at det forekommer mere umisforståeligt).

DSN's anbefaling mht. bøjning af adjektiver og possessivt pronomener ved kønsneutralt 'de' ('de er lesbisk el. lesbiske') og reflektiv ('de tager sine el. deres bøger med'): Vi anbefaler 'de er lesbisk' og 'de tager sin bog/sit grej/sine bøger med' fordi der dermed entydigt vises at der er tale om 'de' i singularis

DSN's anbefaling mht. bøjning af 'hen': Vi anbefaler 'hen' (nominativ), 'hen' (oblik) og 'hens' (genitiv). Dette er det simpleste, det følger bøjningen af 'den' og 'det', og det følger praksis i norsk (jf. <https://www.sprakradet.no/svardatabase/sporsmal-og-svar/hen/>). Desuden er der med andre foreslåede former såsom 'hem', 'henne', 'hennes' måske større risiko for sammenblanding med allerede eksisterende former af personlige pronomener.

Entals-'de' menes allerede brugt i sætninger som de nedenstående og fremføres som argument for at entals-'de' ikke bør skabe forvirring i dansk:

- Hvis en person stiller sig ved det her vindue, vil de kunne se ned i gården.
- Når der kommer en forbi, kalder vi på dem.
- Hvis du får en gæst, så byder du dem på kaffe.

Vi mener ikke umiddelbart at den nævnte brug af 'de' er almindelig i dansk, men derimod i engelsk.

Der kan imidlertid være noget der tyder på at det er almindeligt blandt yngre dansktalende, jf. Ehm Hjorth Miltersens artikel fra 2020: <https://tidsskrift.dk/sss/article/view/123477> .

Man skal ikke rette andres brug af andre pronomener eller andre bøjninger – sprogbrugen har ikke lagt sig fast endnu. Der er tale om et internt arbejdsdokument, vi følger sprogudviklingen.